

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 2003

17 JUILLET 2003

Proposition de loi insérant un article 242bis dans le Code civil, relatif au livret de parentalité

(Déposée par Mme Isabelle Durant)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi reprend le texte d'une proposition qui a déjà été déposée au Sénat le 6 février 2002 (doc. Sénat, n° 2-1042/1 — 2001/2002).

Assumer la maternité et la paternité, mettre au monde un nouveau né, l'accueillir, l'adopter, c'est prendre un engagement à son égard et le signifier socialement. Cet engagement est celui de chacun des parents indépendamment du lien qui les unit. La loi définit les contenus de cet engagement constitués de droits et de devoirs. Pour reprendre les termes de la proposition de réforme du Code civil en cours d'examen en France: «L'autorité parentale est un ensemble de droits et devoirs ayant pour fondement et finalité l'intérêt de l'enfant. Elle appartient aux père et mère jusqu'à la majorité ou l'émancipation de l'enfant pour le protéger dans sa sécurité, sa santé et sa moralité, pour assurer son éducation et permettre son développement, dans le respect dû à sa personne. Les père et mère exercent en commun l'autorité parentale. La séparation des parents est sans incidence sur les règles de dévolution de l'exercice de l'autorité parentale. Chacun des père et mère doit maintenir des relations personnelles avec l'enfant et respecter les liens de celui-ci avec l'autre parent.»

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 2003

17 JULI 2003

Wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 242bis in het Burgerlijk Wetboek inzake het ouderschapsboekje

(Ingediend door mevrouw Isabelle Durant)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van een voorstel dat reeds op 6 februari 2002 in de Senaat werd ingediend (stuk Senaat, nr. 2-1042/1 — 2001/2002).

Het moederschap en het vaderschap op zich nemen, een nieuw leven op de wereld zetten, de baby verwelkomen, hem in zijn wereld opnemen, dat alles wil zeggen dat men een verplichting aangaat ten opzichte van het kind en dat men dit aan de samenleving kenbaar maakt. Deze verbintenis geldt voor elke ouder afzonderlijk, onafhankelijk van hun onderlinge verbintenis. De inhoud van die verbintenis, die bestaat uit rechten en plichten, staat in de wet beschreven. Om het uit te drukken in de termen van een wetsvoorstel tot herziening van de grondwet in Frankrijk: (*vertaling*) «Het ouderlijk gezag is een geheel van rechten en plichten, met als grondslag en als uiteindelijk doel het belang van het kind. Het is de taak van de vader en de moeder om het kind tot de meerderjarigheid of de meerderjarigverklaring te beschermen op het vlak van veiligheid, gezondheid en moraliteit, in te staan voor zijn opvoeding en het in staat te stellen zich te ontwikkelen, met eerbied voor zijn waardigheid als persoon. [...] Vader en moeder oefenen samen het ouderschap uit. [...] De scheiding van de ouders heeft geen invloed op de devolutieregels van de uitoefening van het ouderschap. Zowel de vader als de moeder moeten met het kind een persoonlijke relatie onderhouden en de band van het kind met de andere ouder respecteren.»

Le législateur belge, peut-être de façon moins explicite, a déjà institué ces notions dans le Code civil, notamment la permanence du couple parental par rapport au couple conjugal. La législation reconnaît le rôle des parents en tant qu'adultes coresponsables de l'insertion sociale de l'enfant parmi les composantes socioculturelles de la société.

Il nous semble qu'un rappel de ces droits et devoirs au moment où un lien de filiation est établi permettrait une meilleure reconnaissance de ceux-ci. Il s'agit d'informer correctement chacun des parents de l'étendue de ses droits et devoirs, notamment sur le caractère permanent de cet engagement. Si un rappel textuel de certains articles clés du Code civil est une nécessité absolue, il ne faudrait pas pour autant négliger une présentation à la fois accessible et attrayante, de façon à ce que le carnet puisse éventuellement servir d'outil de dialogue entre les parents et les enfants.

Outre le rappel de ces informations légales, le livret devrait également contenir un ensemble d'informations pratiques telles que les services offerts par l'Office de la naissance et de l'enfance ou «*Kind en Gezin*».

Cette proposition marque aussi la volonté de pouvoir dès le départ mieux associer les deux parents à l'exercice de leur parentalité. Elle s'inscrit ainsi dans la lignée de l'allongement du congé de paternité récemment adoptée par le législateur.

À ce jour, seuls les parents mariés disposent par le biais du carnet de mariage d'un ensemble d'informations. Or, un nombre élevé des naissances intervient hors mariage (17% en 1995). De surcroît l'information qui y est actuellement consignée, est très partielle et présentée de façon quelque peu rébarbative.

Le livret de parentalité permettrait à chacun des parents de disposer d'une information plus adéquate et ce quel que soit le statut de leur union et son évolution.

La remise de ce livret pourrait s'effectuer au cours d'une cérémonie durant laquelle l'officier de l'état civil lirait les principaux éléments contenu dans le livret.

Cette proposition convie ainsi, à moins que les parents ne s'y opposent, à une plus grande lisibilité de la naissance par une solennisation de la remise du livret par l'officier de l'état civil.

De Belgische wetgever heeft deze noties — misschien iets minder expliciet — al opgenomen in het Burgerlijk Wetboek en heeft het meer bepaald over de duurzaamheid van het ouderlijk koppel, in vergelijking met het echtelijk koppel. De wet erkent de rol van de ouders als volwassenen die medeverantwoordelijk zijn voor de sociale integratie van het kind binnen de sociale en culturele elementen van de samenleving.

Wij denken dat het kan bijdragen tot een grotere erkenning van de afstammingsband indien men aan deze rechten en plichten herinnert zodra de afstamming is vastgesteld. Het is de bedoeling elk van de ouders correct in te lichten over de reikwijdte van zijn rechten en plichten en meer bepaald over het permanente karakter van deze verbintenis. Een letterlijke herhaling van bepaalde sleutelartikelen uit het Burgerlijk Wetboek is wellicht noodzakelijk, maar men mag ook niet vergeten dat een begrijpelijke en aantrekkelijke vormgeving kan bijdragen tot het eventuele gebruik van het boekje in de dialoog tussen ouder en kind.

Naast het in herinnering brengen van de wettelijke informatie dient het boekje ook een aantal praktische inlichtingen te bevatten, zoals de diensten die worden aangeboden door Kind en Gezin of het *Office de la naissance et de l'enfance*.

Dit voorstel geeft ook aan dat wij wensen dat beide ouders vanaf het begin meer bij de uitoefening van hun ouderschap betrokken worden. Het ligt in de lijn van de verlenging van het ouderschapsverlof die onlangs door de wetgever is aangenomen.

Tot op heden beschikken enkel de gehuwde ouders via het trouwboekje over een aantal inlichtingen. Er vinden echter veel geboortes plaats buiten het huwelijk (17% in 1995). De informatie die momenteel in het trouwboekje staat, is bovendien zeer onvolledig en wordt op een nogal saaie manier voorgesteld.

Dankzij een ouderschapsboekje zou elk van de ouders over bruikbaarere informatie beschikken, wat ook hun onderlinge verbintenis is en hoe die zich ook ontwikkelt.

De afgifte van dit boekje kan plaatsvinden tijdens een plechtigheid waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand de belangrijkste elementen uit het boekje voorleest.

Dit voorstel houdt dan ook in dat, tenzij de ouders zich hiertegen verzetten, de geboorte met wat meer zichtbaarheid gepaard gaat dankzij de plechtige overhandiging van het boekje door de ambtenaar van de burgerlijke stand.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Article 2

L'objectif de cet article est de créer un livret de parentalité qui serait remis à chacun des parents par rapport auquel la filiation est établie. Ce carnet rappellera les principales dimensions de l'autorité parentale et des obligations d'entretien.

L'alinéa 2 donne une habilitation spécifique au gouvernement pour définir le contenu précis du livret et les modalités de sa délivrance.

Isabelle DURANT.

*
* *

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Il est inséré dans le livre premier, titre VII, du Code civil, un chapitre VII, rédigé comme suit :

«Chapitre VII. Du livret de parentalité

Art. 342bis. — Dès que la filiation est établie, l'officier de l'état civil remet à chacun des parents un livret de parentalité. Le carnet comporte notamment un rappel des dispositions du Code civil relatives aux obligations qui naissent de la filiation ainsi que des dispositions relatives à l'autorité parentale.

Le Roi définit le contenu du livret et les modalités de sa délivrance.»

26 juin 2003.

Isabelle DURANT.

BESPREKING VAN DE ARTIKELN

Artikel 2

Dit artikel strekt ertoe een ouderschapsboekje in te voeren, dat wordt overhandigd aan elk van de ouders van wie het kind afstamt. Dit boekje herinnert aan de voornaamste aspecten van het ouderlijk gezag en de verplichting tot onderhoud.

Het tweede lid van dit artikel geeft de regering de specifieke bevoegdheid om de precieze inhoud van het boekje te bepalen, alsook de manier waarop het wordt afgegeven.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In boek I, titel VII, van het Burgerlijk Wetboek wordt een hoofdstuk VII ingevoegd dat artikel 342bis omvat, luidende :

«Hoofdstuk VII. Het ouderschapsboekje

Art. 342bis. — Zodra de afstamming is vastgesteld, overhandigt de ambtenaar van de burgerlijke stand aan elk der ouders een ouderschapsboekje. Dit boekje brengt onder andere de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in herinnering betreffende de plichten die voortvloeien uit de afstamming, alsook verschillende bepalingen met betrekking tot het ouderlijk gezag.

De Koning bepaalt de inhoud van het boekje als ook de regels voor het afgeven.»

26 juni 2003.